

Redactie:
Stefan Vreugdenhil

Redactieadres:
Thorbeckestraat 42
6702 BS Wageningen
tel: 0317-416 778
e-mail: beverwerkgroep@gmail.com

NIEUWSBRIEF VAN DE BEVERWERKGROEP NEDERLAND-VZZ NO. 16, MAART 2007

Inmiddels zijn velen alweer op pad geweest voor de Beversporendag van 2007, maar in deze nieuwsbrief worden nog de resultaten gepresenteerd van de Bever Transect Tellingen van 2006. In 2006 zijn meer bevers gezien dan de twee voorgaande jaren!

Daarnaast vind je in deze Castor een tweetal artikelen met positieve berichten over de verspreiding van de bever in Nederland (Flevoland en langs de IJssel), maar ook korte mededelingen over bevers in Spanje en de verwante *Castor canadensis* in de Verenigde Staten. Dit laatste berichtje laat weer eens zien hoe goed de bever zich kan aanpassen aan sterk door de mens beïnvloede habitats.

Zoals eerder aangekondigd, zijn alle eerder verschenen Castors nu op de site van de Zoogdierverseniging VZZ na te lezen: <http://www.vzz.nl/publicaties/castor/castor.htm>.

Kijk ook eens op de vernieuwde website over bevers in Limburg: www.beverinlimburg.nl!

De redactie

LET OP: Gegevens uit deze nieuwsbrief mogen alleen worden gebruikt onder vermelding van de (originele) bron.

BEVER VEROVERT FLEVOLAND

Het aantal bevers in Flevoland is in 2006 weer gestegen. De jaarlijkse bevertelling, die Landschapsbeheer Flevoland samen met de Beverwerkgroep Nederland-VZZ in Flevoland coördineert, toont aan dat er zeker 43 verschillende dieren rondzwemmen. Het werkelijke aantal ligt naar schatting op 68 exemplaren.

Sinds de ontsnapping van enkele bevers in 1990 uit Natuurpark Lelystad stijgt het aantal bevers in Flevoland gestaag. In 2001 werd de populatie nog geschat op 20 dieren, vijf jaar later is dit aantal ruim verdriedubbeld tot ongeveer 68 exemplaren. Daarmee komt de bever in Flevoland langzaam uit een positie die in Rode Lijst-terminen kon worden aangeduid als 'bedreigd'. De kans dat door een ongeluk of ziekte de hele groep van Flevoland uitsterft, wordt steeds kleiner.

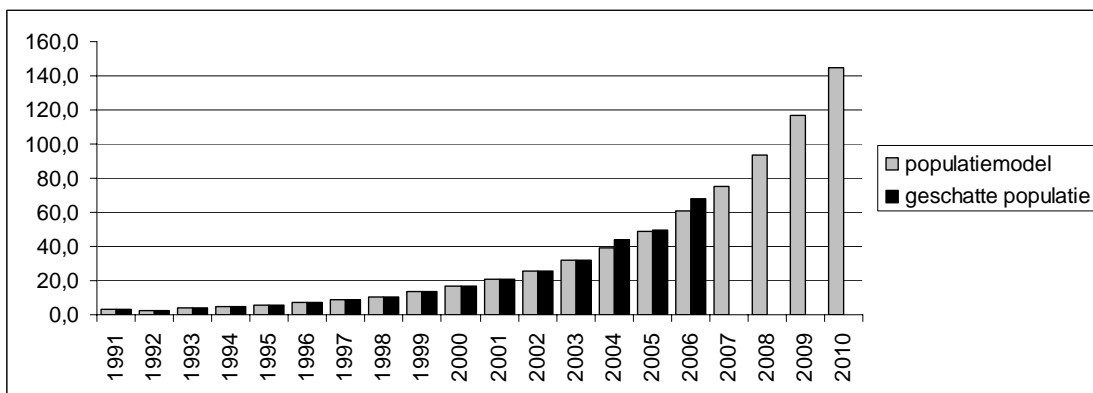
In Flevoland is de bever vooral te vinden in de driehoek Lelystad - Almere - Zeewolde (figuur 1). Verspreid over dit gebied liggen achttien burchten waar de bevers overdag verblijven. De twee volwassen bevers leven samen met de jongen van dit jaar én de jongen van het vorig

Figuur 1. Verspreiding van vraatsporen in Flevoland, november 2005 tot november 2006.

jaar. In totaal kunnen zo'n tien bevers in een burcht wonen, een situatie die in Flevoland nog niet is aangetroffen. Tot nu toe zijn maximaal zeven dieren bij een burcht gezien.

Opvallend aan de bevers in Flevoland is dat ze nauwelijks schuw zijn. Ze vestigen zich zelfs in of op de rand van de stad, zoals in Almere-Haven. Daar zwemt de bever door de grachten achter de tuinen en wordt al regelmatig door verschillende bewoners gezien. Schade door bevers is niet gebruikelijk. Ze maken niet zoveel

Figuur 2. Rekenmodel en populatieschatting op basis van veldgegevens van de beverpopulatie in Flevoland.

holen en gangen in bijvoorbeeld dijken als een muskusrat. De verwachting is dat de bever de eerstkomende jaren vaker de stad in zal trekken omdat daar nog veel geschikte plekken zijn om zich te vestigen. Buiten de stad is het aantal plekken waar de bever zich kan vestigen beperkt, vanwege de stenen oeverbeschouwing. De Provincie Flevoland en Waterschap Zuiderzeeland werken hard aan het vervangen van deze oevers door meer natuurvriendelijke oevers, zodat de bever in Flevoland zich nog verder kan uitbreiden. Zo heeft de provincie in 2002 twee speciale 'beveroevers' aangelegd: beschutte oevers met een hele steile kleiige wand. In 2006 zijn sporen van bevers aan deze oevers gevonden, maar een burcht hebben ze op deze locaties nog niet gebouwd.

De beverpopulatie groeit en groeit. De soort is echter ook strikt beschermd en dat betekent dat oeverbeheerders voorzichtig met het dier moeten omgaan. Bij het beheer van de oevers moet te allen tijde rekening worden gehouden met de aanwezigheid van een burcht. Reden waarom Waterschap Zuiderzeeland, Provincie Flevoland en gemeente Almere graag meebetalen aan deze telling. Jaarlijks hebben zij zo een goed overzicht van de ligging van alle beverburchten.

Uitgaande van de groei van de afgelopen jaren is een rekenmodel ontwikkeld waarmee de groei van de beverpopulatie in de toekomst bepaald kan worden. Uitgegaan is van ecologische gegevens als gemiddelde sterfte, gemiddeld aantal jongen, overlevingskansen van jongen en het aantal beverparen dat jaarlijks jongen krijgt.

Volgens dit model zou de 'Flevolandse' populatie in 2010 145 dieren groot moeten zijn (figuur 2).

De populatieschatting van 68 dieren in 2006, gebaseerd op de veldtelling, wijkt weinig af van de 61 dieren die er volgens het rekenmodel in 2006 zijn. De geschatte 145 bevers in 2010 lijkt dan ook nog steeds reëel. Of alle dieren dan ook daadwerkelijk nog op Flevolandse bodem rondzwemmen is zeer de vraag. De verwachting is dat de 'Flevolandse' bevers binnen enkele jaren Gelderland, Utrecht of Noord-Holland gaan bezetten.

Jeroen Reinhold
Coördinator bevertelling Flevoland

TRANSECTTELLINGEN BIESBOSCH 2006

In 2006 werden voor het zesde opeenvolgende jaar de bevertransecttellingen georganiseerd in het Nationaal Park De Biesbosch. Deze monitoringsmethode bestaat uit het jaarlijks, tijdens drie weekenden rond de langste dag, op vaste tijden (tussen 20:30 en 22:30 uur) afleggen van een aantal vaste routes (transecten) per kano of fluisterboot, waarbij de waargenomen bevers worden geteld.

Hier worden de resultaten van het onderzoeksjaar 2006 beschreven. Om de resultaten te kunnen vergelijken met die van de voorgaande vijf onderzoeksjaren, zijn ook deze resultaten opgenomen in tabel 1.

Tabel 1. Het totaal aantal bevers gezien binnen de transecten, het gemiddeld aantal dieren per transect en de kans op het zien van één of meerdere bevers per deelgebied in het Nationaal Park De Biesbosch in de jaren 2001 t/m 2006. Voor de aantallen in 2001, 2002 en 2004 is een correctie uitgevoerd voor ontbrekende waarnemingen.

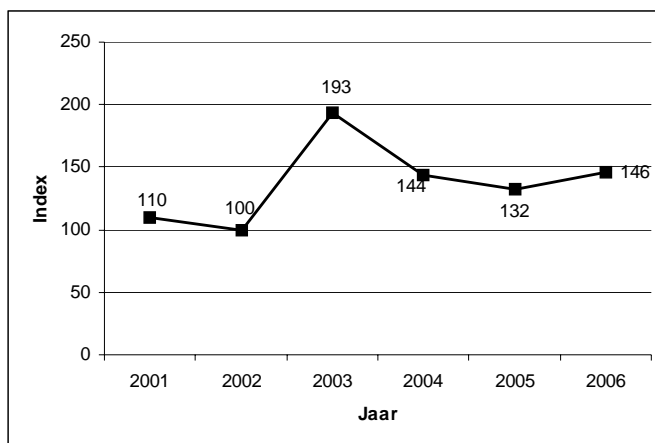
	Aantal bevers						Gem. aantal/transect						Kans op bever(s)/transect					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Sliedrechtse Biesbosch	5	1	8	7	9	4	0,83	0,17	1,3	1,17	1,5	0,67	0,5	0,17	0,67	0,83	0,67	0,5
Dordtse Biesbosch	1	0	0	1	1	3	0,17	0	0	0,17	0,17	0,5	0,17	0	0	0,17	0,17	0,5
Brabantse Biesbosch	26,5*	28,5*	49	33,5*	29	36	1,47	1,58	2,72	1,83	1,61	2	0,58	0,75	1	0,86	0,89	0,67
Nationaal Park (totaal)	32,5*	29,5*	57	41,5*	39	43	1,08	0,98	1,9	1,37	1,3	1,43	0,48	0,48	0,73	0,72	0,7	0,6

* = de decimaal wordt veroorzaakt door het uitvoeren van een correctie voor ontbrekende waarnemingen

Opvallend is dat het aantal waargenomen bevers in de Sliedrechtse (Hollandse) Biesbosch relatief laag was, terwijl in de Dordtse en de Brabantse Biesbosch relatief veel bevers zijn gezien. Dit wordt weerspiegeld in het gemiddeld aantal bevers per transect. De kans op het aantreffen van een bever is in de Brabantse Biesbosch per transect wel lager dan in voorgaande jaren. Dit komt doordat enkele keren grote aantallen bevers op een enkel traject zijn waargenomen (maximaal negen!), terwijl op andere transecten geen bevers zijn aangetroffen. In tabel 1 zijn overigens alleen de waarnemingen opgenomen die binnen de transecten zijn gedaan. Buiten de transecten (bijvoorbeeld na 22:30 uur of langs een oever die niet binnen het transect valt) zijn ook nog circa 15 bevers gezien.

Door het totaal aantal waargenomen bevers te vergelijken met het aantal in voorgaande jaren, kan een index-waarde worden berekend. Bij deze methode wordt het aantal bevers in het index-jaar (in dit geval 2002) als uitgangspunt genomen, waarmee het aantal bevers in de andere jaren wordt vergeleken. Hierdoor kan een beeld worden verkregen van de populatietrend (figuur 1). Met deze methode kan niet worden bepaald hoe groot de totale populatie binnen het Nationaal Park in werkelijkheid is, maar wel of deze populatie groeit, afneemt of stabiel blijft.

De afname in het aantal waargenomen bevers in 2004 en 2005 zette zich in 2006 niet door, maar werd omgebogen in een lichte toename. De trend moet echter vooral over meerdere jaren worden gezien. Gezien vanaf de start van

Figuur 1. De procentuele verandering in het aantal dieren dat gezien is per jaar, ten opzichte van het jaar 2002 (100%).

Bever op transect 'Middelveld' in de Brabantse Biesbosch (foto: Joop van den Tillart).

deze monitoring in 2001, lijkt een lichte groei te hebben plaatsgevonden van de beverpopulatie in het Nationaal Park De Biesbosch.

Stefan Vreugdenhil
Beverwerkgroep Nederland-VZZ

BEVER IN WIESSENBERGSE KOLK (GLD.)

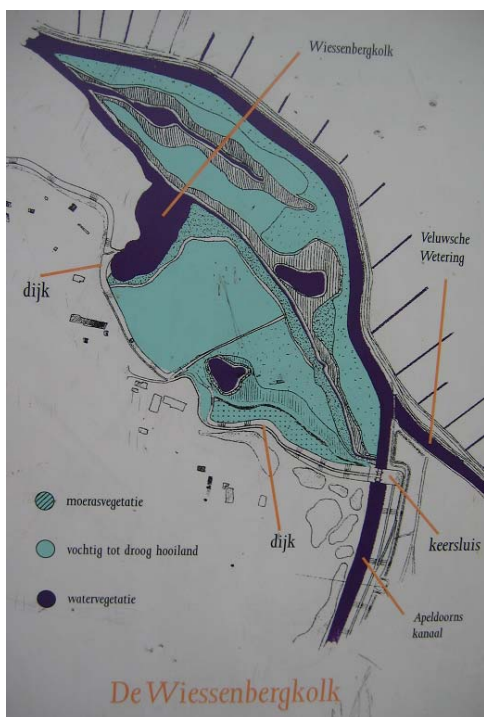
Sinds het voorjaar van 2005 zijn er beverwaarnemingen gedaan in de Wiessenbergse Kolk. De Wiessenbergse Kolk maakt deel uit van het Algemene Ven, wat een reservaat is van het Geldersch Landschap. Het is gelegen even ten zuidoosten van het plaatsje Hatterm in de provincie Gelderland. De IJssel ligt oostelijk op circa 800 m afstand.

In de negentiger jaren van de vorige eeuw is het gebied van circa 20 ha rondom de oorspronkelijk kolk ingericht als natuurgebied door het Waterschap Veluwe. Hierdoor is er meer ruimte voor water gecreëerd, zijn de dijken verbeterd en is er een gevarieerd nat natuur-ontwikkelingsgebied ontstaan (figuur 1).

In maart 2006 heeft een veldbezoek plaatsgevonden bij de kolk. Hierbij aanwezig waren de beheerder Hans Tjoonk (Geldersch Landschap), Vilmar Dijkstra (Zoogdiervereniging VZZ) en Robert Pater. Hieruit voortvloeiend heeft het Gelders Landschap een onderzoeks-vergunning afgegeven.

paden het gebied in te gaan, heb ik een aantal keren het niet opengestelde natuurgebied bezocht om een beeld te verkrijgen waar de bever zich ophoudt aan de hand van knaagsporen, wissels en uittreedplekken. Het was geweldig te ontdekken waar de bever zich ophoudt en wat voor aantallen bomen deze heeft omgeknaagd (figuur 2). Ook de burcht, die de beheerder Hans Tjoonk ook al in kaart had gebracht, en nog een extra burcht en de doorgangen van de kolk naar het kanaal waren prachtig om in beeld te krijgen.

Op het moment van schrijven (eind januari 2007), staat het gebied flink onder water. Van de circa 1,5 m hoge takkenburcht is nog slechts 50 cm zichtbaar. De bever had een toevlucht gezocht langs de goed doorwortelde oever met overhangende bomen onder het met braam en kamperfoelie overgroeide struweel in het nabijgelegen hoger gelegen bos. Op slechts 8 m afstand heb ik hem/haar zien liggen. Met een verrekijker kon ik de ruige opgedroogde vacht goed zien en na 1 minuut schoof hij/zij subtiel het water in waarbij de donkere platte staart goed zichtbaar was.

Figuur 1. Overzichtskartaal Wiessenbergse Kolk.

Naast zo af en toe via de reguliere dijkes en

Figuur 2. Omgeknaagde boom.

Het doel voor het komend jaar is om meer inzicht te krijgen in het leef- en voedselgebied

van het dier. Ook lijkt het zaak met zekere regelmaat de bever te monitoren. Mogelijk kunnen we door middel van simultaantellingen erachter komen of en wanneer de bever gezelschap krijgt van een soortgenoot. Verder kunnen we met beheeraanbevelingen komen en mogelijke bedreigingen in kaart brengen.

Gezien het feit dat sinds juli 2006 ook een bever nabij Deventer actief is, lijkt het erop dat de bevers de IJssel aan het herontdekken zijn. De laatste oorspronkelijke in het wild levende bever van Nederland werd in het nabij Hattem gelegen Zalk in 1826 gedood. Het zou natuurlijk geweldig zijn als de bever gezelschap krijgt en juist op deze plek een gezin kan stichten!

Robert Pater

Districtsmedewerker St. Landschap Overijssel

FIBERTJES

De fibertjes zijn weer terug van weggeweest! In deze rubriek worden korte berichten opgenomen.

Bevers in Drenthe?

Het Flevo-Landschap gaat dit jaar met het Drents Landschap verkennen of in het gebied de Hunzer Aa in Drenthe bevers uitgezet kunnen worden. Nu de natuurlijke flora in het gebied is hersteld, is de laaglandrivier klaar voor dit prachtige waterdier. De bevers komen dan uit het omheinde beverterrein van het Natuurpark Lelystad. In dit omheinde gebied zijn de bevers uitgezet om te zorgen voor nageslacht die dan weer uitgezet kan worden in verschillende delen van Nederland.

Bron: Krant van Flevoland (3 januari 2007), aangeleverd door Jeroen Reinhold.

Bever terug in Spanje!

Twee eeuwen na te zijn uitgestorven, is de bever weer terug in de Ebro-vallei in Spanje. Plaatsnamen en vondsten van fossielen wijzen er op dat de Europese bever tot de 18^e eeuw op het Iberisch schiereiland leefde. Het is daardoor zeker dat de bever voor Spanje een inheemse soort is. Net als in andere Europese landen was het uitsterven van deze soort in

Spanje het gevolg van overbejaging. De bever is sinds circa 1999 terug in de Ebro-vallei. De populatie bestaat momenteel uit ongeveer 150 dieren.

De aanwezigheid van de bever is van strategisch belang in Zuid-Europese landen in de strijd tegen verdroging en vergaande erosie. De aanwezigheid van deze soort kan door grote effecten op aanwezige landschapstypen tevens een bijdrage leveren aan de biodiversiteit en het behoud van soorten als de bedreigde Europese nerts (*Mustela lutreola*).

Bovendien kan de bever door toenemende toeristische belangstelling de economie in de Ebro-vallei een impuls geven.

De redactie – Deze vertaalde tekst is gebaseerd op een persbericht van het European Beaver Network (10-11-2006).

Bever na 200 jaar terug in New York

Nederlandse pelshandelaars waren zo belangrijk in de koloniale begindagen van Manhattan, toen nog Nieuw Amsterdam, dat de bever is opgenomen in de vlag en het officiële stadszegel van New York. Maar het fel bejaagde knaagdier zelf was al tweehonderd jaar verdwenen uit de uitdijende stad. Tot een mannetjesexemplaar deze week opdook in rivier de Bronx.

Niet ver van een dierentuin, een parkeerplaats en een druk kruispunt heeft een mannetjesbever zijn burcht gebouwd, meldde dagblad The New York Times vrijdag. Biologen legden hem woensdag vast op video, terwijl het dier zocht naar materiaal om zijn huis verder te bouwen.

De ontdekkers hebben het dier José genoemd, naar de volksvertegenwoordiger uit de Bronx. José Serrano, lid van het Huis van Afgevaardigden, wist eerder 15 miljoen dollar los te peuten voor een grote schoonmaakactie van de rivier, tot die tijd een dumpplaats van autowrakken en rubber banden.

Bron: NU.nl, 23 februari 2007, getipt door Peter Valkema
